

Modernitat

de Gabriel Casas
i Galobardes

Modernitat

de Gabriel Casas
i Galobardes

1

Esports, music hall, turisme i pecat: els moderns dels anys trenta

Modernitat de Gabriel Casas i Galobardes és una exposició espectacular que presenta una mirada nova sobre un període fascinant, entre els prolegòmens de l'Exposició Internacional Barcelona 1929 i la proclamació de la República. «La modernitat -va escriure el periodista Josep M. Planes- va arribar de manera líquida amb l'esperança d'arribar a ser una cosa sòlida». L'exposició desplega aquesta modernitat líquida: bars, periodistes, espectacles de music hall, combats de boxa, edificis espectaculars, parcs d'atraccions, els primers creuers turístics, partits de futbol i l'atracció pecaminosa, cosmopolita del barri Xino, un dels reclams internacionals més poderosos de Barcelona.

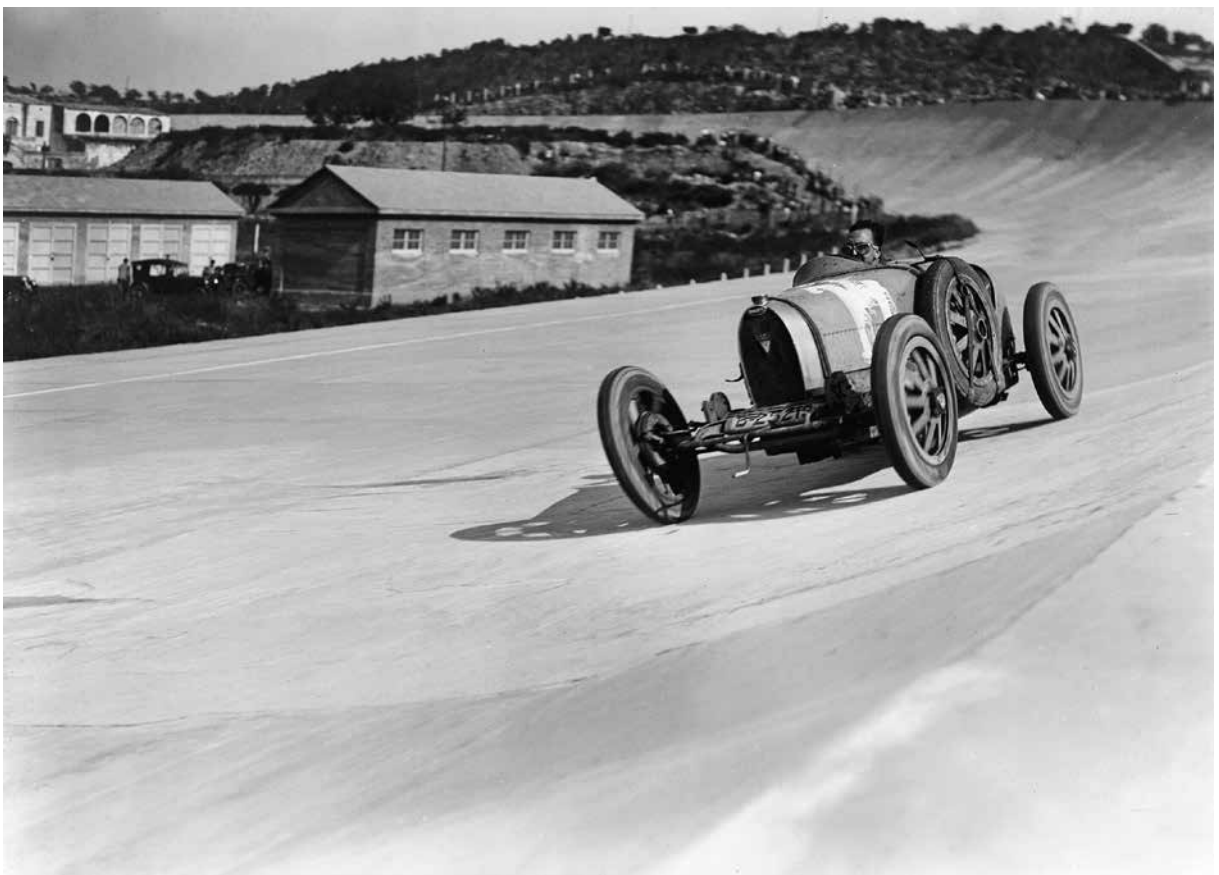
Mostra 140 fotografies reproduïdes en gran format i combinades amb textos literaris, que mostren l'obra d'un gran fotògraf, vinculat als moviments d'avantguarda europea: Gabriel Casas i Galobardes (1892-1973). L'exposició acompanya l'espectador a una època prodigiosa i presenta alguns dels seus protagonistes més destacats: la ballarina Joséphine Baker, el boxador Primo Carnera, els tanguistes que triomfaven a Europa, els pilots de cotxes Bugatti que es jugaven la vida als primers circuits permanents, al costat de personatges anònims dels baixos fonts: transvestits i gent de mal viure.

L'exposició està organitzada amb un sentit escenogràfic, amb agrupacions de fotografies, combinades amb textos literaris del moment, objectes d'època, imatges retallades i reproduïdes a gran escala que envolten el visitant. És una immersió en el món de la primera globalització, que en molts aspectes anticipa el món d'ara.

Produïda per la Fundació Palau de Caldes d'Estrac, sota el patrocini de Núria Casas Formiguera, filla del fotògraf, s'ha presentat a la seu de la Fundació Palau, al Palau Robert de Barcelona i al festival FineArt de fotografia d'Igualada.

El vertigen de la velocitat

L'automòbil canvia la percepció de l'espai i la idea del temps. Sorgeix una nova idea del confort burgès, associada a la bellesa de les màquines, i una nova experiència dels límits, associada a l'alta velocitat i la competició.

El Bugatti 2000 cc. de Guillermo Oliveras de la Riba surt d'una corva peraltada del circuit de Terramar, el 18 d'octubre de 1931.

«Els també se senten esclaus d'aquesta maquineta estrident, que sobre el tríode de potes plegables sembla un aranyot a l'aguait, una aranya que els xucla i n'absorbeix la viva realitat per transformar-la en una aparença evanescent i momentània, en un joc d'il·lusió mecànica davant del públic. I aquell que els despulla de la seva realitat i la dona a la maquineta perquè se la mengi; aquell que redueix el seu cos en ombra, qui és? Sóc jo, Gubbio.»

Luigi Pirandello,
Quaderns de Serafino Gubbio, operador cinematogràfic (1915)

Modernitat

de Gabriel Casas
i Galobardes

3

Pierre de Vizcaya, amb Bugatti, al circuit de Terramar.

Modernitat

de Gabriel Casas
i Galobardes

4

Competició entre un avió, una motocicleta i un Bugatti, organitzada per Edgard de Moravitz al circuit de Terramar el 1933.

Modernitat

de Gabriel Casas
i Galobardes

Els primers ídols

L'esport modern neix en el pas dels anys vint als anys trenta. Casas i Galobardes va contribuir a crear la imatge del futbolista, heroi d'aquesta nova època.

Neix la rivalitat entre Barcelona i Espanyol

Jugadors del Barça i de l'Espanyol dels anys trenta.

Modernitat

6

de Gabriel Casas
i Galobardes

Guardia civil al camp de les Corts.

«Nadie, nadie se olvida.
El cielo, el mar, la lluvia lo recuerdan.
Las insignias.
Las doradas insignias, flores de los ojales,
cerradas, por ti abiertas.
No nadie, nadie, nadie,
nadie se olvida, Platko.
Ni el final: tu salida,
oso rubio de sangre,
desmayada bandera en hombros por el campo.
¡Oh, Platko, Platko, Platko
tú, tan lejos de Hungría !
¿Qué mar hubiera sido capaz de no llorarte?
Nadie, nadie se olvida,
no, nadie, nadie, nadie.»

Rafael Alberti, «Oda a Platko» (1928).

Franz Platko

Modernitat

de Gabriel Casas
i Galobardes

7

Josep Samitier, el crack del Barça.

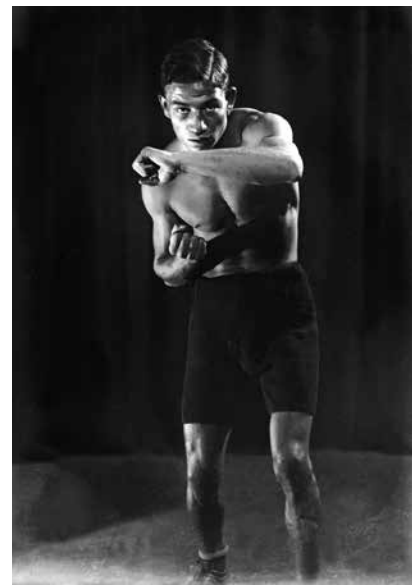
de Gabriel Casas
i Galobardes

El gran espectacle de la boxa

Els grans combats de boxa omplien a rebentar estadis i places de toros. Tot allò que feia referència a la boxa interessava el públic. Casas i Galobardes va copsar la personalitat dels grans boxadors i va contribuir a la seva fama.

Carnera, personaje pirandellia. Fotomuntatge.

Josep Gironès

Cosidora de guants.

Primo Carnera i Leon See.

de Gabriel Casas
i Galobardes

L'espai metafísic

Gabriel Casas i Galobardes va fotografiar les noves instal·lacions de l'Exposició Internacional Barcelona 1929, amb un esperit proper a la metafísica d'escriptors com Massimo Bontempelli i artistes com Giorgio de Chirico.

Accés a l'estadi de Montjuic.

«Barcelona, ciutat sonora; cada matí, les màquines entonen amb el darrer acord dels balls noctàmbuls (alguna vaga de tant en tant atorga una pausa de silenci, que es pot comptar amb l'esclat inesperat de les bombes en l'aire desert). A Barcelona vaig tenir l'oportunitat de conèixer el símbol humà i vivent de l'acció que es transforma mecànicament en contemplació.»

Massimo Bontempelli. *La donna dei miei sogni e altre Storie d'oggi* (1928).

Modernitat

de Gabriel Casas
i Galobardes

10

Accés a les instal·lacions de Monjuïc.

de Gabriel Casas
i Galobardes

Delirious Barcelona

Maricel Park, a Montjuïc, i el parc d'atraccions del Tibidabo rivalitzen per atraure els barcelonins que experimenten el vertigen mecànic i la velocitat que desafia el sentit comú. Els parcs d'atraccions són un laboratori de la ciutat-espectacle moderna.

Atracció del Marcel Park.

«At the junction of the 19th and 20th centuries, Coney Island is the incubator for Manhattan's incipient themes and infant mythology. The strategies and mechanisms that later shape Manhattan are tested in the laboratory of Coney Island before they finally leap toward the larger island. Coney Island is a fetal Manhattan.»

Rem Koolhaas, *Delirius New York. A Retroactive Manifesto for Manhattan.* (1978).

Modernitat

de Gabriel Casas
i Galobardes

12

Maricel Park

Modernitat

de Gabriel Casas
i Galobardes

El 14 de desembre de 1930,
el grimpador portuguès
Arminolo Massa Vaz, l'home mosca,
va escalar un edifici de la plaça
de Catalunya, a la cantonada
del Portal de l'Àngel, on ara hi ha
el Banc d'Espanya.

de Gabriel Casas
i Galobardes

Periodistes estrella

Diaris, revistes il·lustrades, emissions radiofòniques: els anys trenta són l'època daurada del periodisme. Gabriel Casas i Galobardes va crear una galeria de periodistes, cadascun amb una personalitat pròpia, que es projectava en els seus escrits.

Josep M. Segarra
Irene Polo
Marius Guifreda

Paco Madrid
Joan Alavedra
Carles Soldevila

Josep M. Planes
Joaquim Ventalló
Andreu-Avel·li Artis, Sempronio

Modernitat

de Gabriel Casas
i Galobardes

15

Rosa Maria Arquimabu

La màgia del bar

Bars, restaurants, la moda del whisky i del còctel. El barman professional es el sacerdot d'un nou culte al plaer. Mentre que a les cases dels rics proliferen els bars privats.

Bar privat del senyor Josep M. Roviralta, propietari de l'empresa Uralita.

El bar americà de l'Hotel Colon, a la plaça de Catalunya.

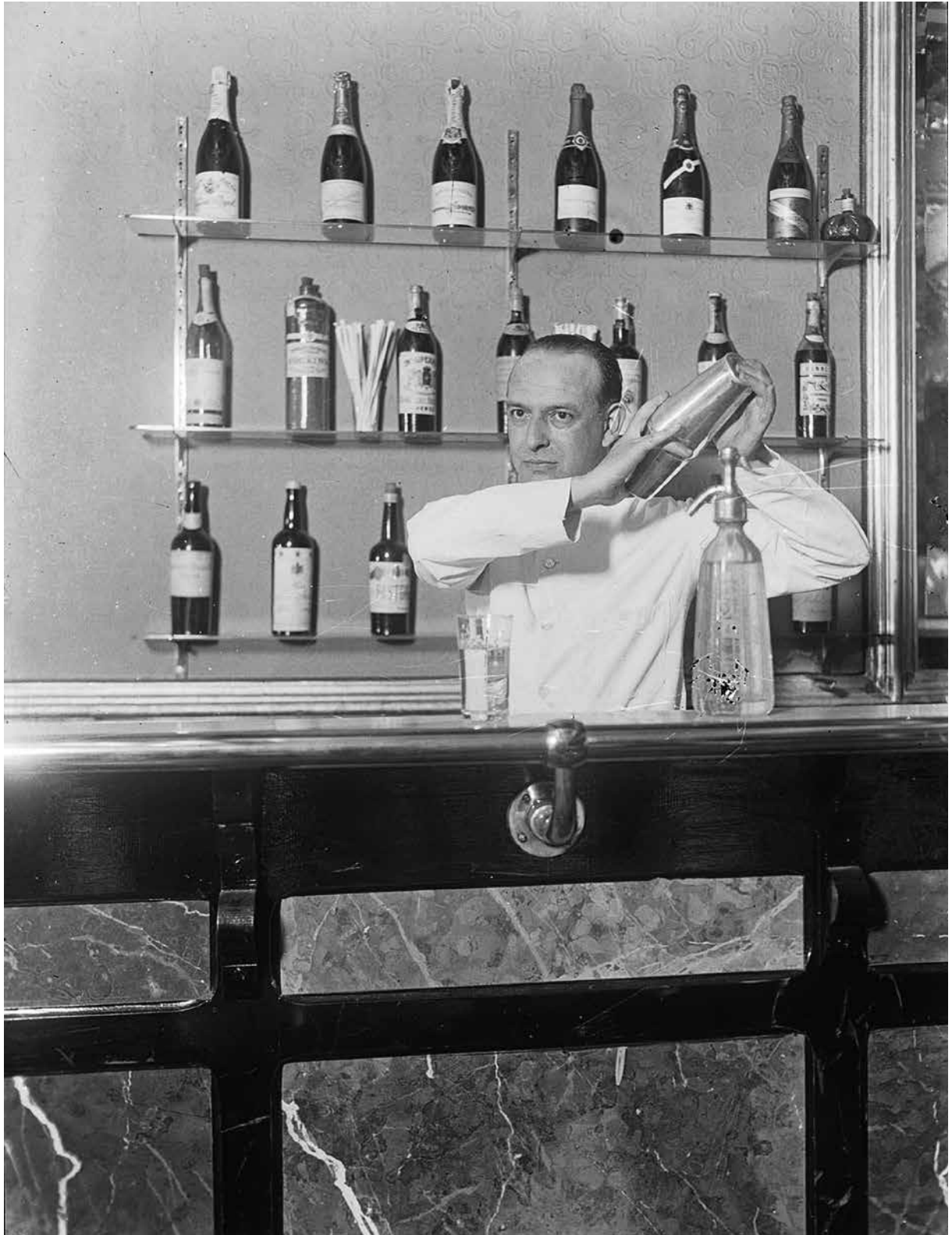
«La seva actuació en el bar tenia una magnificència de parada ; la cocktailera en els dits de Mr. Irvan de Monico, era un aparell de prestidigitació infernal. Ell sabia que, més que la dosificació prescrita, en els cocktails el que cal és un estat d'amor i de respecte, saber olorar a través del níquel de l'aparell el punt dolç o amarg de la mixtura.»

Josep M. de Sagarra, *L'Aperitiu*, 21 de febrer de 1929.

Modernitat

de Gabriel Casas
i Galobardes

17

Antoni Pastor, Tommy, al bar Au Pingouin del carrer Escudellers.

de Gabriel Casas
i Galobardes

El music-hall

Una nova percepció del cos troba la seva màxima expressió en la dansa: danses primitives, arcaïques, que treuen a la llum els instints i connecten amb el subconscient.

El 28 de febrer de 1930, Josephine Baker va debutar al Principal Palace acompanyada per l'orquestra Demon's Jazz. Les actuacions es van prorrogar fins al 9 de març amb un gran èxit.

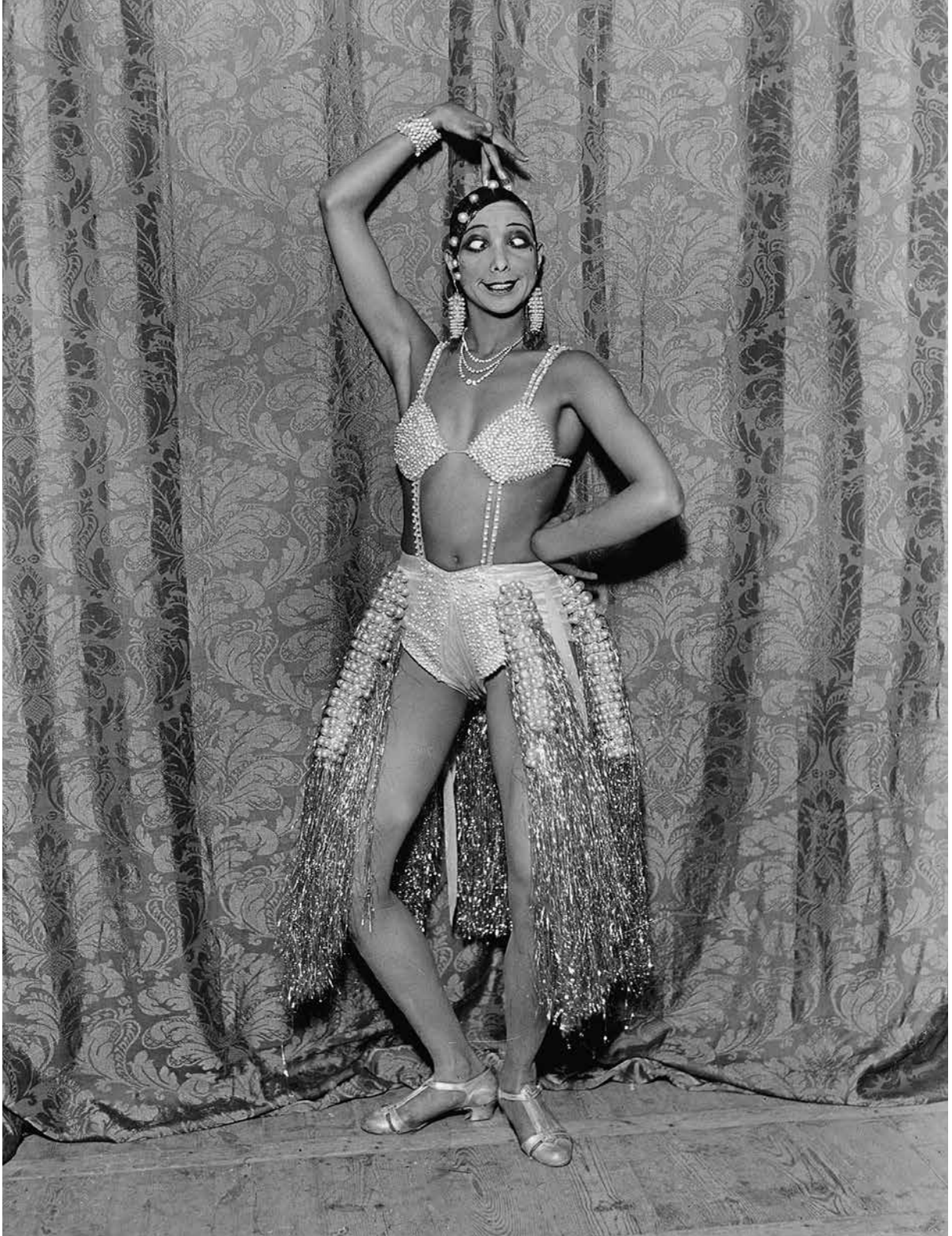
«Físicament, Níobe era un producte excel·lents; un bru de pipa aquilotada, uns ulls negres i lluents, de closca d'escarabat amb un reflex metàl·lic tirant a violeta, un nas desvergonyit, una mica bestial, de base ampla, una boca molt endins de la pintura de Gauguin, i el cabell com un gran floc de seda platinada, castigat per la pinta igual que un cabell de gigoló; tot plegat, agredint-se i desmentint-se, feia de la testa de Níobe una cosa per mig cloure els parpres i anar xuclant de la irradiació de les galtes d'ella, un maquillat extracte d'embrutiment celestial.»

Josep M. de Sagarra.
Vida privada (1933).

Modernitat

de Gabriel Casas
i Galobardes

19

Josephine Baker

Modernitat

20

de Gabriel Casas
i Galobardes

La ballarina Aúrea de Sarrà.

Modernitat

de Gabriel Casas
i Galobardes

21

Escènica de «Charivari».

El pintor Josep Alumà autor del cartell.

de Gabriel Casas
i Galobardes

L'era del jazz

Les grans orquestres traslladen a la música l'esperit del temps: acceleració, trepidació i humor. Demon's Jazz, dirigida pel menorquí Llorenç Torres Nin, va ser la més famosa d'aquells anys a Barcelona. El jazz representava un estil de vida.

Orquestra Demon's Jazz

«It was the first time, I realised, that I had ever clearly seen a jazz-band. The spectacle was positively frightening... Oh, those mammy-songs, those love-longings, those loud hilarities! How was it possible that human emotions intrinsically decent could be so ignobly parodied?»

Aldous Huxley, *Do What You Will* (1929)

Modernitat

de Gabriel Casas
i Galobardes

Les sis Demon's Stars que l'orquestra Demon's Jazz va incorporar el 1934.

Dibuix d'Alumà per a la partitura de Josep M. de Sagarra i Rafael Martínez Valls.

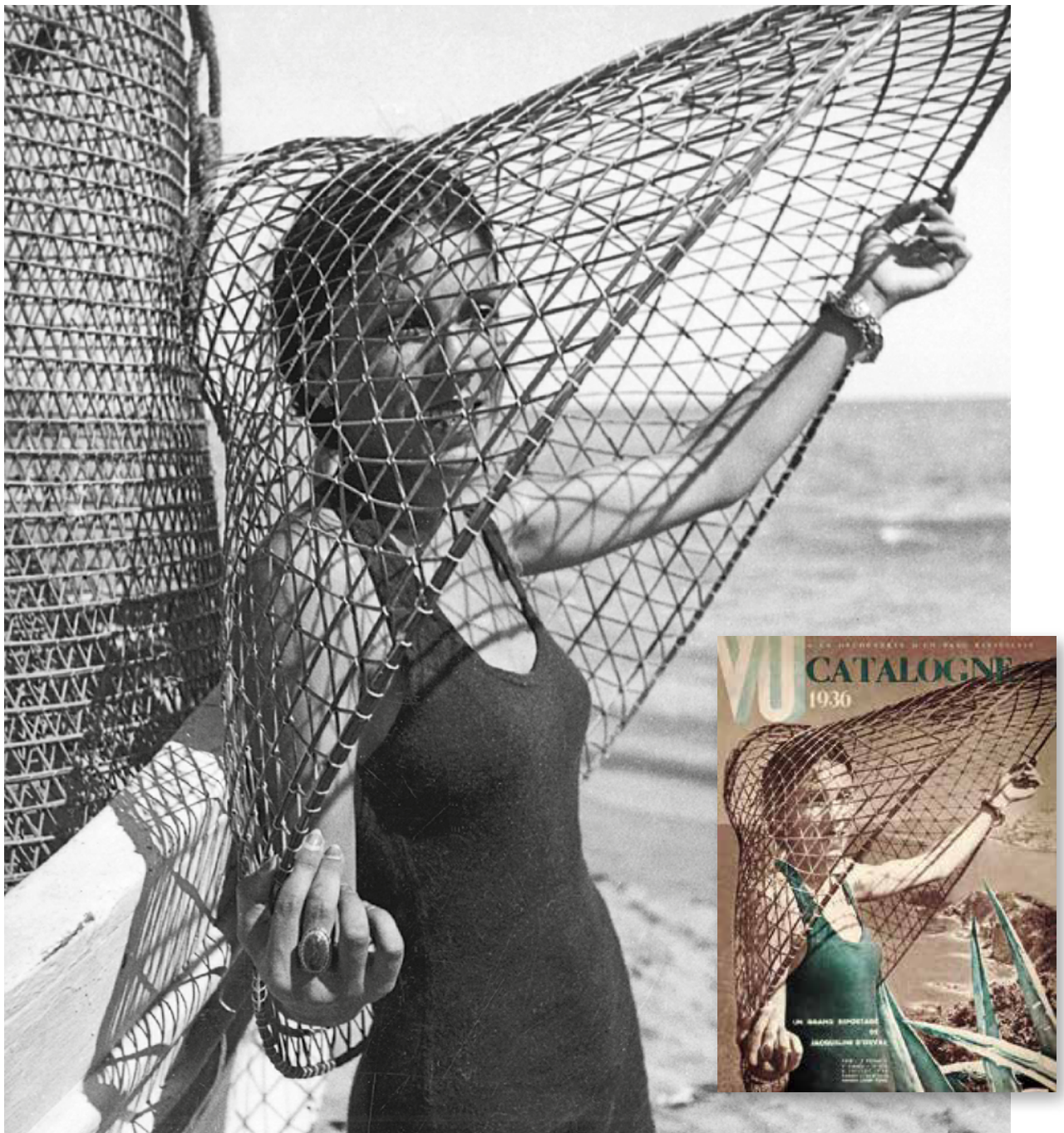

Llorens Torres Nin. Mestre Demon

de Gabriel Casas
i Galobardes

Turisme internacional

Les dones accedeixen al món del treball, sorgeix un nou concepte de bellesa femenina que transmet la idea d'independència i llibertat.

Fotografia d'una noia a la platja de Sitges en el número del magazine Vu, *La découverte d'un pays ressuscité*, dedicat a Catalunya, del juliol del 1936.

Modernitat

25

de Gabriel Casas
i Galobardes

Buster Keaton a la platja de Sitges.

Modernitat

de Gabriel Casas
i Galobardes

Les actrius Norma i Constance Talmadge a Sitges.

La platja de Sitges el 1930.

Modernitat

de Gabriel Casas
i Galobardes

27

Un grup de turistes procedents de Liverpool arriba al port de Barcelona, l'estiu del 1935.

Els turistes en autocar descobert, fotografiats des de la Torre de Sant Sebastià.

«L'any 1934 recalaren a la nostra ciutat seixanta-dos vaixells en viatge exclusiu de turisme, i foren 30.272 persones les que visitaren Barcelona aprofitant l'època de llurs vacances. Enguany no hi ha cap dubte que aquesta xifra serà superada de molt si tenim en compte que únicament en un sol dia, el mes passat, arribaren tres vaixells de diverses nacionalitats que duien a bord, entre tots, prop de cinc mil persones.»

Joaquim Vilà-Bisa, «El turista britànic i el guia fantasiós»,
La Humanitat, 18 d'agost de 1935

de Gabriel Casas
i Galobardes

El barri Xino

En els anys de la Primera Guerra Mundial, Barcelona va ser una ciutat de pas per a fugitius i traficants de totes les nacionalitats. Es va escampar per Europa el mite de la ciutat portuària i bohèmia on era possible qualsevol transgressió.

Sister Girls

Travesti del barri Xino.

de Gabriel Casas
i Galobardes

Gent del barri Xino

Interior d'un bar del barri Xino.

Casa del barri Xino.

Família en un habitatge d'una modèstia extrema.

L'espectacle obsessiu

El Cafè Espanyol del Paral·lel.

Establiment del barri Xino..

Un ball de patacada al barri Xino, amb piano, bateria, saxo i trompeta.

de Gabriel Casas
i Galobardes

Travestis del bar La Criolla.

«En Barcelona, frecuentábamos sobre todo la calle Mediodía y la del Carmen. Nos acostábamos a veces seis en un jergón sin sábanas y, al amanecer, íbamos a pordiosear por los mercados. Salíamos en banda del Barrio Chino y nos dispersábamos con un capacho bajo el brazo, pues las amas de casa nos daban más bien un puerro o un nabo que unos céntimos. A mediodía regresábamos y nos hacíamos la sopa con lo recaudado. Lo que voy a describir son los hábitos de la canalla.»

Jean Genet. *Diario de un ladrón* (1932). Traducció de María Teresa Gallego Urrutia.

Modernitat

de Gabriel Casas
i Galobardes

33

Imatge nocturna del barri Xino.

El barri Xino de dia: sobreviure

Mercat al carrer Arc del Teatre.

Modernitat

de Gabriel Casas
i Galobardes

35

Exposició a la Fundació Palau de Caldes d'Estrac

Modernitat

de Gabriel Casas
i Galobardes

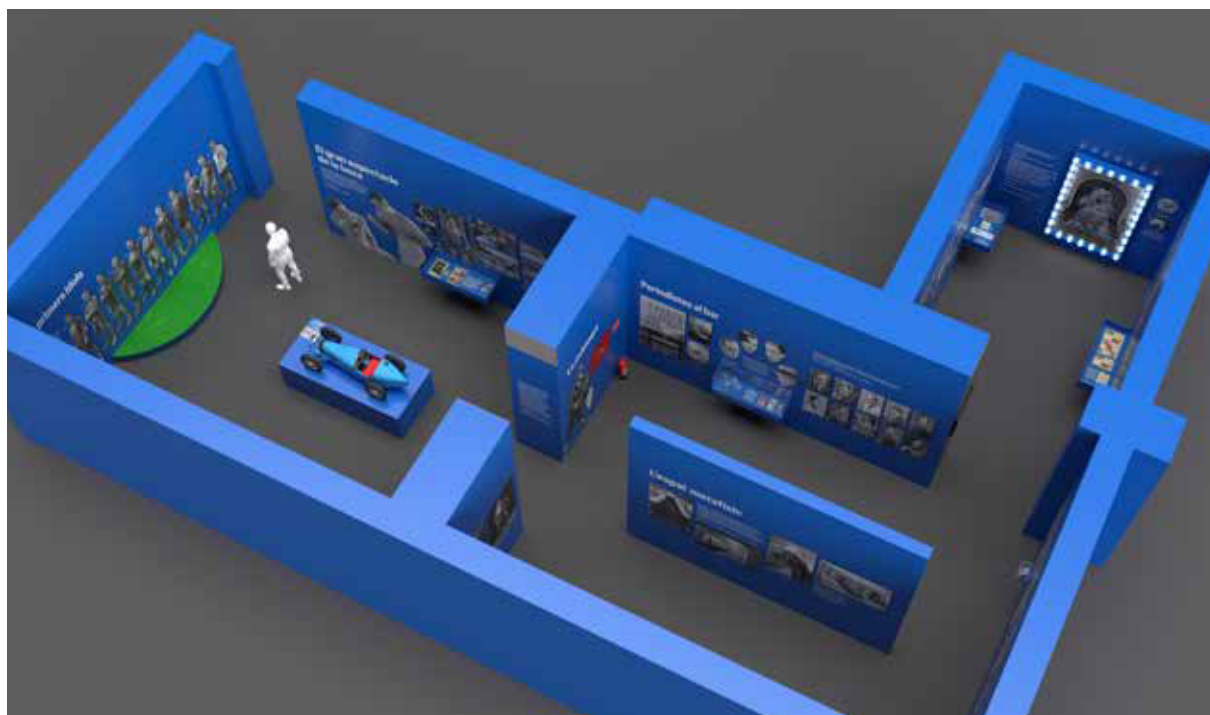
Exposició al Palau Robert de Barcelona

Modernitat

de Gabriel Casas
i Galobardes

Exposició al Palau Robert de Barcelona

Crèdits

Modernitat de **Gabriel Casas i Galobardes**
és un projecte comissariat per **Julià Guillamon**
produït per la **Fundació Palau**
amb el patrocini de **Núria Casas i Formiguera**
i amb la col·laboració de l'**Arxiu Nacional de Catalunya**

Directora de la Fundació Palau
Akna Maluquer

Comissari
Julià Guillamon

Disseny gràfic
Albert Planas

Coordinació
Anna Rodríguez

Textos
Julià Guillamon

Correcció de textos
Discobole

Traduccions de textos literaris
Daniel M. Brusés
Marina Laboreo
Jordi Estrada
Julià Guillamon

Documentació i arxiu Fundació Palau
Alicia Vacarizo
Irene Gil

Producció gràfica
EGM

Muntatge
Dos de Nou

Transport
Arterri

Assegurances
Hiscox

Exposicions

Fundació Palau
Caldes d'Estrac
27.11.2021 – 01.05.2022

Palau Robert
Barcelona
11.10.2022 – 29.01.2023

FineArt
Igualada
24.02.2023 – 19.03.2023

Fitxa tècnica i altres requeriments

El format de l'exposició és variable en funció de les dimensions i característiques de la sala de la institució que l'aculli.

El nombre de fotografies exposades es pot reduir i es pot prescindir també dels objectes originals si les condicions o característiques de la sala així ho demanen.

Elements que conformen l'exposició

- 140 fotografies reproduïdes sobre PVC.
- Documentació (llibres, revistes, fotografies) per a exposició en vitrina.
- Objectes originals procedents de diversos prestadors.
- 2 peces audiovisuals.
- Vinil de tall amb textos de sala.
- Titulars d'àmbit amb lletres corpòries.
- Possibilitat d'afegir alguna ampliació fotogràfica impresa sobre vinil o wallpaper.

Requeriments tècnics específics

- Les parets han de ser llises per tal de poder-hi instal·lar les fotografies i els vinils.
- Les fotografies reproduïdes sobre PVC s'instal·len a les parets amb cinta de velcro.
- L'espai expositiu ha de presentar la sala neta i amb el color de paret que s'indicarà abans del muntatge.
- Espai lineal necessari d'uns 100 metres aproximadament.
- Il·luminació variable.
- Disposar de 2 monitors de vídeo o bé 1 monitor + 1 tauleta tàctil o un marc digital.
- Vitriues per a exposició de documentació.

Condicions de seguretat i condicions ambientals

- Disposar d'una alarma connectada a una central o a la policia municipal en horari de tancament al públic i/o vigilància de sala.
- Acomplir la normativa legal anti-incendis.
- Realitzar una revisió periòdica de les obres.
- Mantenir unes condicions ambientals de temperatura i humitat relativa òptimes i sense variacions dins de l'espai expositiu.
- Les obres no es podran exposar mai a la llum directa del sol.
- Les obres hauran d'estar allunyades de qualsevol font de fred o de calor.

Transport i assegurança

- El centre que aculli l'exposició haurà de contractar una pòlissa d'assegurança a tot risc «clau a clau» pel valor convingut, només per a les obres i objectes originals.
- El transport i l'emalatge de les obres serà realitzat per una empresa especialitzada en el trasllat d'art.

Muntatge i desmuntatge

- Dies necessaris de muntatge: entre 3 i 5 dies (en funció de les dimensions de l'exposició).
- Dies necessaris de desmuntatge: entre 2 i 3 dies (en funció de les dimensions de l'exposició).

Elements de difusió

En tot el material de difusió haurà de constar el logotip de la Fundació Palau i de l'Arxiu Nacional de Catalunya i el crèdit: «exposició produïda per la Fundació Palau i patrocinada per Núria Casas i Formiguera».

Catàleg

Amb motiu de l'exposició «Modernitat de Gabriel Casas i Galobardes», la Fundació Palau i Galàxia Gutenberg han editat un llibre amb la recerca del comissari Julià Guillamon, que amplia els continguts de l'exposició. Reuneix prop de 200 fotografies combinades en dobles pàgines temàtiques, amb textos literaris i amb un disseny d'Albert Planas que trenca motlles.

Gabriel Cases i Galobardes caricaturitzat per Benigani.